

PROZA

Andrej Blatnik

O čem govoriva

Srečal sem jo v Ameriškem centru. Moral sem vrniti Carverjevo knjigo *What We Talk About When We Talk About Love*, saj sem jo prebiral dlje, kot bi smel, in šel sem nelagodno, brezvoljno, ker sem vedel, da me čakata bibliotekarkin srepi pogled in zmajevanje z glavo, ko bo rok za vrnitev knjige odštela od datuma vrnitve.

Da bi srečanje z njeno nejevoljo malo odložil, sem sklenil še malce polistati po časopisih. Bilo je zgodaj dopoldne, čitalnica je bila prazna, le ona je sedela pri eni izmed miz v ozadju in brala *Esquire*, pred njo pa je ležala zaprta knjiga in po svoji razvadi sem prebral naslov: *Female Criticism*.

Pogledala me je in nelagodje je dobilo razlog: bil sem zasačen, opazovalec, gleduh, *voyeur*. Moral sem zastreti svoj pogled, moral sem nekaj reči. Možnosti ni bilo veliko. Vprašal sem jo, ali jo zanima ženska literatura. Rekla je, da je to edina literatura, ki jo zanima.

Govoriti o literaturi, to je ena redkih reči, pri katerih se lahko izkažem. Zgrabil sem priložnost. Rekel sem, da nisem čisto prepričan, ali ženska literatura sploh obstaja. Strmo me je pogledala. Razširil sem roke, češ: veš, kaj hočem reči? Rekla je, da je takoj vedela, da sem samo še eden tipičnih falokratskih bralcev.

Nisem si mogel kaj, da mi ta neposrednost ne bi pognala krvi v glavo. Pogoltnil sem slino in rekel, da sem prevedel dve knjigi Anaïs Nin. Pokimala je in rekla, da ju je brala. Brala pa da je tudi tretjo knjigo, ki

sem jo prevedel, in to je bila značilna konservativna patriarhalna štorija. Moški, ki skrbi za družino, dela denar in o vsem odloča, ženska pa mu zvesto stoji ob strani in nič drugega. Taka reč. Tipična.

Nisem se upal vprašati, ali je brala tudi knjige, ki sem jih napisal. Nisem se je upal vprašati, kako da me pravzaprav pozna. Zamrmral sem nekaj o tem, da pravkar prevajam tudi roman Sylvie Plath in da sem torej pravzaprav ljubitelj ženske literature. V nasprotju z njo, ki bere moške revije. To zbadanje je preslišala in me vprašala, ali se mi zdi res neogibno za žensko literaturo, da v njej ženske nastopajo kot uboge in pomilovanja vredne kokoške, kakor je, naj kar položim roko na srce, v *Steklenem zvonu*. Taki interpretaciji bi bilo mogoče ugovarjati, vendar sem presodil, da za to nimam dovolj volje.

Nemara sva bila preglasna, ženska za pultom je začela pomenljivo kašljati. Čeprav sva bila poleg nje edina v prostoru, je bila to vendarle čitalnica. Tvegala sem in jo vprašal, ali je tako nepopustljiva do moških nastopaštev, da bi me imela za umazanca, če jo povabim na kavo. Rekla je, da ne, da kavo strahovito (da, prav tako je rekla) rada pije. Da pa si jo bo plačala sama. Rekel sem, da se mi zdi to čisto v redu. Vstala je in vložila svojo knjigo nazaj na polico. Za hip sem se vprašal, ali je ni na mizo predse namestila samo zato, da bi me izzvala.

Kakorkoli že, odločno sem vrgel svojo knjigo na pult, zagodrnjal svoje ime, in ko me je knjižničarka nabodla na pogled in zajela sapo, da bi mi odbrenkala svojo običajno mero zgražanja in negodovanja, sem pobobnal s prsti po mizi in ji rekel, da se bova pogovarjala kdaj drugič, ker se mi danes strahovito (da, prav tako!) mudi. Pomežiknil sem novi znanki in ona mi je pomežiknila nazaj.

Nekaj moram priznati: če je kaj telesnega, kar me privlači pri ženskah, so to velike oči. Ona pa je ob njih imela še pričesko, kakršno je nosila Glenda Jackson v *Zaljubljenih ženskah*. Ko sem si tam čez cesto, v slaščičarni Tivoli, ki ji še zmeraj rečemo Petriček, čeprav imena ni spremenila iz političnih razlogov, pomotoma sladkal kavo, tega sicer nikoli ne storim, sem si rekel: fant, fant. Lahko bi imel tisto knjigo še kak dan doma. Lahko bi ne gledal, kaj berejo drugi. Lahko bi je vsaj ne ogovoril. Ali, navsezadnje, vsaj ne povabil na kavo. Ja, vse to bi lahko.

Vprašal sem jo, kaj pravzaprav počne v življenju. (Težko je govoriti

z neznanim človekom, ne da bi ga to prej ali slej vprašali.) Saj ne, da bi poslušal nasvete izkušenejših, ki pravijo, da se je treba intelektualk izogibati, ampak po svoje sem pa le upal, da je knjigo tja nastavila le zato, da bi prestregla mene. Potem bi morda bolje vedel, ali imajo vse moje znanke pravico, da se pritožujejo, kadar se znajdejo v vlogi plena. Jaz sem si tako vlogo, resnici na ljubo, kar želel. Navsezadnje pravijo, da je edino, kar si v življenju lahko pridobiš, izkušnja.

Ampak, po drugi strani, o čem naj se pogovarjam z njo, če se izkaže, da je bila knjiga tam le za vabo? (To je bilo nekakšno podvprašanje tistega, s katerim sem se ukvarjal v neki zgodbi, ki sem jo tedaj pisal: o čem se sploh lahko govori?) Priznati moram: v resničnem svetu, ali kako bi temu rekel, se le redko gibljem. Večina ljudi, s katerimi imam stike, mi je podobna. Hodimo v kino. Beremo knjige. Poslušamo plošče. Nič škodljivega, ampak tudi nič, kako bi rekel, resničnega.

In vendar: če so mi prebrane knjige kaj prinesle, je to retorika. Veščina govora. Sposobnost, da odgovorim na vsako vprašanje, če se mi ljubi. Morda ne tako, da bi me razumeli, zanesljivo pa tako, da zveni zanimivo.

Rekla mi je, da pravzaprav ne ve, kaj počne v življenju. (Tudi jaz bi odgovoril tako, sem pomislil, in to mi je prineslo čudno zadovoljstvo.) Hodi v kino, bere knjige, poslušajo plošče. V redu, sem si mislil. Kaže, da lahko najdeva skupno govorico. Vprašal sem jo po nekem filmu, ki je pravkar navduševal Ljubljance, in rekla je, da je grozen. Mislil sem si: to je pa punca, s katero bi lahko šel v kino. Nato me je ona vprašala, katere revije sem v Centru bral jaz. Rekel sem, da nobenih, da sem samo prišel vrnit knjigo. Vprašala je, katero. Povedal sem. Rekla je, da je brala in da ji je bil vseč edinole naslov.

To me je pa kar potrla. Vprašal sem, zakaj. Rekla je, da je preveč žalostna, da vsi govorijo eden mimo drugega. Rekel sem nekaj neumnega, rekel sem namreč: "Ampak takšno je vendar življenje!"

"Saj," je rekla. "Saj, zato."

Molčala sva. Z žličko sem krožil po prazni kavni skodelici. No, pa se je zgodilo, da sem ostal brez besed, sem si mislil. Pa prav takrat, ko bi jih končno enkrat res potreboval. Ja: o čem lahko govorimo?

Čeprav je zmanjkalo besed, nobeden od naju ni rekel, da se mu kam

mudi. Kar čakala sva in molčala. Ona je gledala skozi okno, jaz po kavarni. Pri sosednji mizi sta sedela fant in dekle. Ona je mečkala papirnati prtiček, on bral strip.

"Dragi," sem slišal reči njo, "zakaj se nikoli ne pogovarjaš z mano? Zakaj zmeraj molčiš?"

"Zapri, mala," je zamomljal on.

"Včasih si mislim, da me sploh nimaš rad," je nadaljevala. "Ker zmeraj molčiš."

"Rad te imam," je zagodrnjal on. "Zdaj pa zapri."

Pogledal sem mu čez ramo, v branje, tam je po drobnem možičlju, ležečem na tleh, skakal orjak. Čez sličico je bilo napisano: SPLASH ... SPLASH.

Spet sem pogledal svojo spremljevalko. Gledala me je z dvignjenimi obrvmi. Ničesar ni rekla. Pestovala sva skodelici. Mimo je prišla natakariča.

"A lahko plačam?" sem rekel in segel v žep. Ona je naredila isto. "Bom jaz," sem rekel, kot rečem po navadi.

"Ne," je rekla ona, "ne. To ni fer."

Natakariča naju je začudeno gledala.

"Vseeno je," sem rekel. "Pusti, saj nima smisla."

"Ne," je rekla, "ne. Ima. Zmenila sva se."

"V redu," sem rekel, "pa plačaj ti. Saj je vseeno."

"A tudi tvojo?" je rekla.

Imelo me je, da bi rekel: Ne, moja bom pa sam. Ampak res se mi je zdelo, da ni imelo smisla. In natakariča se je že ozirala naokoli. Nerad zaviram ritem sveta.

"Lahko, če hočeš," sem rekel. "Mene ne moti."

Prikimala je in me pogledala. Denar je pomolila od sebe, gledala je pa mene. Sem že povedal - velike oči.

"Je že v redu," je rekla natakariči, ko je ta hotela vračati drobiž. Natakariča je nekaj zamomljala in stlačila denar v žep. Ritensko se je odmikala od mize in gledala v naju, dokler se ni zaletela v enega izmed prihajajočih gostov.

Gledala sva se. Nekje v ozadju sem zaslišal smeh in se sunkovito obrnil. Ne, ni veljalo meni. Srednješolci so si ogledovali slike v reviji,

ki so jo bili pravkar izvlekli iz polivinila. Poznal sem revijo. Urejal jo je moj bivši sosed. Pornografska.

Tako, me je prelilo, ko sem počasi obračal glavo nazaj, zdaj se mi bo smejala pač ona. Zaslužim. Paranoik.

Ni se smejala. Gledala me je, še zmeraj v oči, in prikimala.

"Kaj?" sem vprašal, nekam izzivalno.

"Nič," je rekla.

Za hip sem obstal. "No, pa greva," sem rekel spravljivo. "Kam greš?"

Zmignila je z rameni. "Domov," je rekla.

Torej vendar pridna punčka, sem pomislil, in se takoj okaral. Lepo se obnašaj, brez posmeha.

"Kje pa je to?"

Povedala je ulico. Nisem še slišal zanjo.

"A te zapeljem?"

"A ti je spotoma?"

"Ne vem, kje je to," sem priznal.

Nasmehnila se je.

"Saj grem lahko z avtobusom."

"Ne," sem rekel, "jaz rad vozim. Človek mora spoznavati neznane kraje."

Ta ni bila ravno duhovita. Znaš biti tudi bolj zabaven, sem se pokaral.

Bila je usmiljena, delala se je, kot da ni slišala.

"Bi me res peljal?" je vprašala.

"Misliš, da se hecam?" sem rekel.

"Mogoče si se premislil, zdaj ko me vidiš pri dnevni svetlobi."

Nisem bil prepričan, da se šali.

"Saj sem te videl že prej. Ko sva šla čez cesto."

"Tisto ne šteje," je rekla, "takrat sva govorila o knjigah, in če govoriš o knjigah, je najbrž vse videti drugače. Lepše, menda."

Nisem vedel, ali me zbada ali govori resno. Zvenelo je resno, a vedel sem, da bi se prestrašil in jo pustil pri miru, če sklenem, da govori resno. Zato sem si raje mislil, da me samo zbada.

Prišla sva do avtomobila.

"Tu smo," sem rekel. K vragu z dvojino. Prinašala je več intimnosti, kot sem je bil v tistem hipu voljan in zmožen. Odklenil sem ji vrata.

Ko sva bila v avtomobilu, sem vžgal motor in jo vprašal:

"Kam pa greva?"

"Me ne boš peljal domov?" je odgovorila.

"Seveda," sem rekel, "nekoliko zmeden. Kje pa je to?"

"Kar vozi. Ti bom že sproti povedala."

Vozil sem živčno, se premeščal s pasa na pas, naglo zaviral. Seveda, skušal sem biti kar se da sproščen. Ona pa je govorila kot na izpitu: "Tja. Tam levo. Desno." In nato: "Ustavi. Tu sva."

"Tu?" sem rekel. Bilo je veliko parkirišče enega spalnih naselij. Obračšale so naju stolpnice.

"Tu stanujem," je pokazala nekam nedoločeno navzgor, "kaj se more. No, greš na kavo?"

"Na kavo?" sem rekel bebavo. "Saj sva eno že spila, nisva?"

"Torej ne greš," je rekla. "Potem pa hvala za vožnjo."

Zdelo se mi je, da mi jemlje vso iniciativo in da tega res ne smem pustiti.

"Pravijo, da je iti na kavo samo fraza, za katero se skriva nekaj drugega," sem pohitel.

"Kaj?" je vprašala in me pozorno opazovala.

"No, kar koli. Da pač kaj popiješ ali kaj. Druženje. Za to pač gre. Za družbo."

Še me je gledala.

"Na kavo," je vztrajno ponovila. "Nič ni zadaj. Samo na kavo. Greš ali ne?"

Ni zvenelo nestrpno.

Vedel sem: če rečem, da ne grem, bom moralni zmagovalec. Imel bom prednost. Ampak potem bom moral dan za dnem viseti v Ameriškem centru, da se bo stvar nadaljevala. In nisem imel časa. A vseeno sem ga imel dovolj, da sem hotel, da bi se nadaljevala. Torej sem rekel, da grem.

V njenem stanovanju sem se počutil nenavadno domače za kraj, kjer sem bil prvič. Šele čez čas je ta usklajenost s prostorom dobila svojo razlago: bilo je razmetano. Nikoli si nisem smel privoščiti nereda, čeprav

je bil zame edini naraven način obstanka stvari. Najprej mi ga ni dopuščala mama. Nato ženska, s katero sem živel. Veljalo je: prek povrhnjice se ureja svet. Morda res, ampak če je bilo vse pospravljeno, se preprosto nisem počutil dobro. V urejenost nekako nisem sodil.

Tu, tu je bilo drugače.

Po tleh so bile knjige, revije, oblačila. Modrčki. Moja ženska jih ne nosi.

Trudil sem se skriti, da se oziram naokoli. A je opazila, seveda je opazila. Delala se je, kot da ni nič. Kot da je v redu. Pogum, sem pre-mišljaj. Da neznanca povabiš v tak nered, je v meščanskem svetu potreben pogum. Ali brezum.

"Torej kava," je rekla, in ni prikrila ironije.

"Seveda, kava," sem odvrnil. "Kaj drugega? Zato sem tu."

"Daj, povej," sem rekel, ko je brbotalo v posodi, "kaj res počneš?"

"Telefoniram," je rekla. "Veliko telefoniram."

"A res," sem rekel. "Potem se pa lahko kdaj pokličeva."

Resno me je pogledala.

"Sem veliko zasedena."

"Jaz tudi," sem pohitel.

"Mislim, po telefonu."

"Ampak saj nič ne zvoni."

"Danes imam prost dan," je odvrnila.

S tem res nisem imel kaj početi. Očitno se je rada nekam zamotano izražala. Pil sem kavo in jo gledal. Tudi ona me je gledala. Brez ne-lagodja. Molčala sva.

"Kaj bova pa zdaj?" je rekla potem.

"Zdaj se bova pa poljubljala," sem rekel.

"To pa ne," je rekla.

"Saj se mi je zdelo, da ne," sem rekel.

"Zakaj si pa potem tako rekel?"

Skomignil sem.

"Si mislil, da moraš. Pa ni treba."

Nisem komentiral. "Kaj pa potem predlagaš ti?" sem vprašal.

"Lahko govoriva."

"O čem?"

"Lahko o poljubljanju, če hočeš."

"To je preveč nedolžno," sem rekel.

"Prav, pa o čem manj nedolžnem."

"O čem?" sem se sprenevedal.

"Prav o tem," je rekla mirno.

"O tem se ne govori, to se počne," sem ugovarjal.

"Si pa zastarel," je rekla.

"Kaj pa je sodobno?" sem vprašal.

"Da se tega ne počne, ampak se o tem samo govori."

"Zakaj?" sem rekel. "Zaradi aidsa?"

Nasmehnila se je:

"Kakšen aids! Si zmešan?"

"Se ga nič ne bojiš?"

"Se ga nimam za kaj," je rekla. "Zakaj bi se ga bala?"

"Mislil sem, da je tudi to sodobno. Vsi, kar jih poznam, se ga bojijo."

"To ti ženske pravijo za izgovor, ker nočejo spati s tabo."

Sklenil sem, da bom to preslišal. Ženska je bila sposobna nizkih udarcev. Dobro. Zelo dobro.

"Imam kolega, ki brca ženo pod mizo, kadar gresta k njegovim staršem na obisk, naj ne je solate iz iste sklede kot starša, sem rekel. Si predstavljaš? Svojega lastnega očeta in mame se boji!"

"Kaj ni lepo, da bolj zaupa ženi kot staršem?" je ugovarjala.

"Ali pa je preprosto paranoik," sem namignil.

"Rad se posmehuješ drugim," je rekla stvarno.

"Rad," sem priznal.

"Jaz tudi."

Ne dvomim, sem pomislil. Ampak rekel nisem nič. Nemara sem se bal, da me bo zabila nazaj. Nisem hotel stopnjevati.

"A ne bova govorila?" je vprašala.

"O tem? Ne vem, ali imam o tem veliko povedati."

Videl sem, da sem začel prehajati v defenzivo.

Zavrtela je svojo kavno skodelico.

"Pa nič," je rekla.

Zdaj nisem vedel, kaj bi rekel. Zvrnil sem vase svojo kavo. Ni bila

dobra. Presladka. Ni me vprašala, kakšno pijem, sem pomislil. Kar naredila jo je, kakor jo vselej naredi.

"Hvala za kavo," sem rekel.

"Greš?" je vprašala.

Pokimal sem. Opravil sem svoje, sem si rekel. Zdaj mi ne bo treba gledati po Ameriškem centru, ali spet bere kako čudno knjigo. Zanimiva ženska, ni kaj, ampak ena taka me navsezadnje čaka tudi doma. In tista kave ne sladka, pije tako kot jaz. Kava je v tem primeru, seveda, metafora. Ne pomeni sebe, temveč vse. No, ne vsega, zanesljivo pa veliko.

Vstal sem. Se odpravil do vrat. Stopila je za mano. Če bo vprašala, a se bova še kaj videla, bom rekel mogoče, sem razmišljal. Potem pa naj ona hodi v čitalnico in čaka, ali bom prišel kaj naokrog.

Ni rekla. Stal sem v predsobi in gledal telefonske kable, ki so iz zidu tekli v vse prostore. Babilon kablov. Razumem, veliko telefonira, sem pomislil, ampak: a še ni slišala za brezžične telefone? Res z njimi včasih prideš komu drugemu v linijo, ampak vseeno ni treba imeti v vsaki sobi enega aparata. Ona pa jih je očitno imela. In še enega v predsobi. V okencu pod številčnico je bila napisana številka. Preprosta, premočrtna, elegantna. Takoj sem si jo zapomnil, ne da bi to res hotel. Kaj se more.

"Živio," je rekla. "In hvala za družbo."

"Živio," sem rekel. "In hvala za pogovor."

"Znam tudi bolje."

"Verjamem," sem rekel. In čakal, kaj bo rekla. Že sem imel na jeziku, da ji odvrnem: mogoče.

"No, pa dobro se imej," je rekla.

Požrl sem tisti 'mogoče', pokimal in se spravil skozi vrata. Pogledal sem po ploščici z imenom. Nobene ploščice. In spodaj v veži, na nabiralniku, ki bi moral pripadati njenemu stanovanju (pogledal sem na ploščico na sosednjih vratih in poiskal soseda njihovemu nabiralniku), kakih sedem priimkov. Najemniško stanovanje pač. Gre iz rok v roke. No, vedel sem številko telefona, že to je več, kot potrebujem, sem mislil.

Na vožnji domov sem skoraj zbil psa, ki je stekel čez cesto, izpred semaforov pa me je pregnalo šele hupanje avtomobilov, ki so čakali za mano. Zadeva ni lahka, sem si rekel in si napravil natančen načrt za popoldne: najprej z gorskim kolesom na Šmarno goro, nato pod mrzel tuš

in z družico v kino, nato ji skuham svoj bengalski kari, nato bo, kar bo.

Vraga. Doma me je pričakal listek: "Poklical me je Brane in sva šla v hribe. Vrnem se v soboto. Dobro tipkaj. Tvoja."

Od vseh dni, za katere mi je napovedovala svoj pohod po kucljih, je izbrala prav tistega, ko bi se lahko najboljše imela skupaj, sem pomislil. A priznati sem si moral, da bi tako mislil, tudi če bi si izbrala kateri koli drug dan.

Kajpak sem načrte nekoliko spremenil. Na hitro sem si naredil nekakšne špagete, jih brezvoljno požvečil, nato sem se spravil tipkat. In sicer prav tisto neumno zgodbo, ki je razpravljala, o čem se sploh lahko govori. Jasno mi je zdaj zmeraj znova prihajalo na misel, kako očitno ne le lahko, temveč celo moramo govoriti o vsem, celo o rečeh, ki smo jih včasih le počeli in o njih govorili malo ali sploh nič, če se je le dalo. S takim premišljanjem sem seveda postavljal na glavo vse drobne namige, ki sem jih prej skrbno vpletal v tekst, in zadeva očitno ni vodila nikamor.

Spoznal sem, da bom moral zadeve z govorjenjem še enkrat premisliti, in poklical sem Branetovo žensko, ki prav tako kot jaz ni marala hoditi v hribe. Hotel sem jo povabiti na bengalski kari, za kari ni nikoli prepozno, in na intenziven pogovor o govorjenju; ne nazadnje, moral sem si priznati, zato, da bi prišlo do nekakšne simetrije in da bi lahko svoji družici, ko bi se vrnila in mi s sijočimi očmi poročala o naravnih lepotah na višini dveh kilometrov, z enakim zanosom predstavljal čare dolgih pogovorov z žensko njenega sopotnika v višave.

Zadeva je propadla; Branetove ženske ni bilo doma, kot zmeraj je, takoj ko je šel v hribe, izkoristila priložnost in pohitela h kateremu svojih občudovalcev. Vedel sem, da je ne bo nazaj in da bo treba poklepetati s kom drugim. A prav tako sem vedel, da se bo večini mojih znancev zdel problem papirnat, teoretičen, namišljen. V nasprotju z Branetovo žensko, saj je bila vselej pripravljena na vse in je vse vzela zares in šla do konca. Nemara je Brane zato toliko časa preživel v hribih.

Seveda, vtipkal sem številko svoje dopoldanske družice. Dvakrat je zapiskalo, nato je v slušalki zaškrtnalo in njen glas, bolj mehak kot v resnici in malce hripav, mi je povedal: "Namesto mene vam govori tajnica. Danes imam prost dan."

Kar malce nejevoljen sem bil. Prost dan, seveda. Danes sem to izvedel že tretjič. Ampak običajno so ljudje ob prostih dneh doma, taka sporočila pa puščajo, če jih sploh puščajo, po tajnicah v službi.

Namesto pogovora sem poklical brata, ali ima kake zanimive nove filme na videu. Postregel mi je s takim seznamom, da nisem zdržal do konca, in odločil sem se za Altmanov *Short Cuts*. Brat mi je kaseto prinesel spotoma, ko je šel na večerno predstavo v Kinoteko, in v znak hvaležnosti sem mu ponudil, ali bi morda malo karija. Navdušeno je prikimal, jaz pa sem se spomnil, da karija sploh nisem skuhal, in mu ponudil mrzle špagete. Razočaranje sem kar težko prestal.

Razpoloženje je popravil šele film: na smrt sem se zabaval, ko sem gledal, kako punca previja in hrani otroka, hkrati pa v telefon, zagozden pod brado, sope opolzkosti, za katere ji nekdo plačuje iz svojih od ust odtrganih prihrankov. Njen mož pa rahlo zbeگان blodi po stanovanju in vsakih nekaj minut pogleda v hladilnik. Kaj hočemo, posel je posel. In potem jo enkrat vpraša: zakaj pa z mano nikoli tako ne govoriš? Za crknit.

Ko je bilo kasete konec, sem še preklapljal po satelitih, dokler nisem našel skupinice dodobra razgaljenih mladenk, ki so očitno pestrile nekakšno teve prodajo, in se malce zaustavil pri njih. Potem sem zaspal.

Prva stvar, ki mi je zjutraj prišla na misel, je bila, da sem danes še sam, jutri pa se v dolino že vrne družica, in da ne gre izgubljati časa. Če mi ne gre pisanje, bo še najkoristneje, da ga porabim za socialne stike. Odločil sem se, da spet poskusim s preprosto, premočrtno, elegantno telefonsko številko in vprašam njeno lastnico, kako je kaj, če je že konec prostega dne in je spet doma. Imel sem karte za neko filmsko predpremiero. To morda ne bi bil slab začetek večera.

Tokrat ni zaškrtala tajnica, takoj se je oglasil njen glas, spet ves mehak, voljan in prijazen. "Tu sem," je rekla. "Povej šifro."

"Kakšno šifro?" sem bebavo vprašal.

"No, šifro, pod katero si nakazal denar," je rekla nekoliko presenečeno.

Vse manj sem razumel.

"Nič nisem nakazal."

Nekaj časa je molčala, potem pa rekla: "Potem se pa ne bova

pogovarjala." In odložila.

Nisem vedel, ali naj bom zmeden ali užaljen. Vsekakor mi je njeno pričakovanje, da bom za pogovor plačal, dalo misliti, in usedel sem se nazaj k zgodbi in jo izpeljal v smislu, da sicer lahko o vsem govorimo, a da so nekaj vredni le tisti pogovori, do katerih pridemo z veliko težavo. Namigoval sem, da gre za pogovore o stvareh, o katerih ljudje ne bi hoteli govoriti za noben denar.

Zgodbo sem pisal ves dan, vmes sem le prav na hitro popekel tistega piščanca, ki sem ga hranil za kari, in z njega vsakokrat, ko sem postal lačen, odrezal kak kos mesa. Potem sem se lahko samo še obril in pohitel v kino.

Da imam dve karti, sem se ovedel šele, ko sem ju pomolil biljeterju. Ta me je začudeno pogledal. Potegnil sem roko k sebi in se ozrl naokoli. Bilo je razprodano, zanesljivo je še kdo brez karte.

Seveda, bil je. Seveda, bila je ona. Saj poznamo take zgodbe. Saj vemo, kako gredo te reči. Pomahal sem ji. Pristopila je, kaj pa je hotela.

"Greš v kino?" sem vprašal. Ostroumno, ni kaj.

"Ne grem."

"Kaj pa potem počneš tu?"

"Mislila sem v kino, pa je zmanjkalo kart."

"Aha," sem rekel. "Kar za mano."

Blažena neposrednost, ki dela čudeže. Saj poznate tisto: ali morda bi, in če bi, kdaj bi, in ali ne bi raje ... In potem seveda ni nič. Tako pa sva sedela v zadnji vrsti nabito polne dvorane in na platnu pred nama je tekla neka zgodba in scenarij je bil poln lukenj in igralci so hoteli biti *straight, cool & fancy*, pa so bili le nekoliko otopeli, in od časa do časa sva se pogledala ter se nasmehnila, češ: kaj vse mora človek pretrpeti, če rad hodi v kino.

No, taka muka ima dobro lastnost, da v kakih dveh urah zanesljivo mine, in ko so končno vžgali luči, smo vsi, ki smo še ostali v dvorani, jadrno planili pokonci in začeli odkimavati drug drugemu: takih jajc pa še ne!

"Koliko sem ti dolžna za karto?" je rekla.

"Res ne gre, da bi ti še računal, ko sem te zvelkel v nesrečo," sem se branil. "Brez mene bi se bolje izvlekla, šla bi na pijačo, ne pa v tole

godljo ..."

Razumela je namig.

"Če nočeš denarja, pa pojdiva na pijačo zdaj," je rekla.

"Seveda, rad," sem pograbil.

Ozrla se je naokrog. "Kam?" je rekla.

Peljal sem jo v kavarno, kjer sem preživel študentska leta. V novih časih je postala zbirališče samooklicanih uspešnih podjetnikov in zato je bila vselej polna, a poznal sem lastnico, gojila je simpatije do umetnikov, tudi sama je bila včasih nekaj podobnega, in ko me je zagledala, kako milo prepričujem gorilo na vratih, da imajo zagotovo kje še kak prazen kotiček (in ves čas me je stiskala misel, da na mojo sopotnico tak pohleven pristop zanesljivo ne bo naredil pravega vtisa), je pristopila in naju popeljala v prijeten separejček. Tako mi je učinkovito povrnila veljavo, še posebno dober vtis pa je pustila z izjavo, da mizo sicer hranijo za Predsednika, a da ga danes po vsem sodeč ne bo, če pa pride, se bodo pa že kako znašli. Ko sem se hvaležno nasmehnil, me je le potrepljala po roki in odbrzela.

Velike oči so me gledale še bolj na široko odprte.

"Še nikoli nisem prišla sem not," je priznala. "No, podnevi že, podnevi že gre, ponoči pa še nikoli."

"Nikoli?" sem se čudil. Zmajeval sem z glavo in pomahal natakarkarju.

Ker je dala za prvo rundo ona, sem jaz vsekakor hotel plačati drugo. Potem je bila spet na vrsti ona, saj sem ji navsezadnje dal karto, a tudi moški ponos nekaj velja in res ne gre, da bi plačevale ženske, vsaj ne več kot moški. In tako sva počasi, ko sva naročanje in prepir glede plačila nekajkrat ponovila (ker so v kavarni natakarkarji pili enako prizadevno kot gostje, je šefica s trdo roko uveljavljala pravilo, da je treba plačati vsako rundo posebej, saj so se sicer številke čudno zapletale in izgubljale), dodobra izmenjala mnenja o razvoju oziroma nazadovanju filma od *Casablance* naprej, se malce dotaknila visokih najemnin za stanovanja, hvalila nove čase, ko so lokali odprti precej dalj kot v naših študentskih letih, in tako dalje. *Small talk*.

Potem sem s kotičkom očesa opazil, da strežba na tiste mize, ki jih gostje zapuščajo, že obrača stole, in spoznal, da večer ne bo trajal večno.

"Te lahko vprašam nekaj osebnega?" sem rekel in jo prijel za roko.

Malo se je zdrznila, a ni je odmaknila. Dobro. Dobro. Če se ne bi zdrznila, bi bilo mogoče, da sploh ne zaznava, kaj delam – popila sva dovolj.

"Vprašaj," je rekla.

"Kaj delaš v življenju?"

Zmedla se je.

"Delaš na seksafonu?" sem vprašal kar naravnost.

Zgroženo me je pogledala.

"Ne, zaboga," je rekla čisto tiho. "Zakaj to misliš?"

"Danes sem te klical," sem povedal.

"Saj nimaš moje številke," je ugovarjala.

"Imam."

"Kje si jo dobil?"

"Napisano jo imaš na telefonu. Še nisi opazila? In ko sem šel ravno mimo ..."

"Klical si me?" je nejeverno vprašala.

"Ja, klical in rekla si mi, da bi moral povedati šifro."

Z obema rokama se je oprijela kozarca in prekucnila preostanek pijače vase.

"Šifro, pod katero sem nakazal denar."

Na vsa moč se je pričela zanimati za packe, ki so jih najine najrazličnejše pijače pustile na prtu.

Malce sem počakal, zaradi dramatične napetosti.

"Nekaj sem te vprašal, če se prav spomnim," sem potem zaupljivo šepnil.

"Ja," je rekla. "Ja."

"Ne veš?" sem se čudil.

Zdrznila se je.

"Kaj?"

"Ne veš, kaj delaš?"

Spet je zmrznila.

"Zdaj te to sprašujem že drugič. Ne drugič, tretjič. Najprej ob kavi v Petričku. Nato ob tisti pri tebi doma. In danes sva spet pila kavo, in spet sem te vprašal. Tega tempa ne bom zdržal. Veliko kave spijem."

"Tudi jaz," je zamrmrala.

"Lepo, lepo," sem ironiziral. "Kaj pa delaš sicer?"

"Zakaj te to zanima?"

"Se mi zdi, da bo nekaj nenavadnega. Telefonov imaš doma toliko, kot da bi jih prodajala. Ampak najbrž jih ne prodajaš, ta šifra in to ... Si gledala *Short Cuts*?"

"A po tistem dolgočasnem Carverju?"

Kar zavrtelo se mi je od ogorčenja, vendar sem to konverzaciji v prid nekako potlačil.

"Ja, to. No, tam je ena punca, ki služi denar s pripovedovanjem packarij ..."

Ustavila me je. "Ni treba praviti. Sem gledala. Seveda sem gledala, kaj pa."

"No, a ti delaš kaj podobnega?"

"Nikakor ne," je ogorčeno protestirala. "Kako si lahko sploh misliš kaj takega!"

"No, vse to, tvoji telefoni, pa tajnica, pa prosti dan, ko te ni doma, pa kako si začela govorit o šifri za denar ..."

"Sem videti taka? Da bi počela take reči?" mi je skočila v besedo.

"Sploh ne. Ampak to je nemara tudi najboljše za posel."

Gledala me je z velikimi očmi in iskala besede. Zdaj me je pa res zanimalo! Če bi jo pripravil, da bi mi povedala, kaj ljudje hočejo, naj jim govori, bi to morda lahko porabil v svoji zgodbi -

"Zapiramo, gospod," je zagodrnjal rdečenos natakarkar in nama poveznil stol na mizo. "In gospa."

Planila je pokonci.

"Ja," je izstrelila. "Ja, že greva."

Natakarkar jo je začudeno pogledal.

"No, kar počasi, brez panike," je lagodno zapredel. "Če drugega ne, je treba plačati še zadnjo rundo."

Vrgel sem približen odmerek denarja na mizo in natakarkar ga je naveličano posvaljkal v žep. Čisto je pozabila ugovarjati.

Ko sva stopila skozi vrata, je pogledala na uro in se zgrozila.

"Kaj, toliko je! Kdo bi mislil, da je kje odprto tako dolgo!"

"No, kje drugje je odprto še dalj ..." sem namigoval.

To je preslišala.

"Avtobusi ne vozijo več," je ugotavljala.

Nemočno sem razširil roke.

"Kako bom pa zdaj prišla domov?"

"Lahko prespiš pri meni," sem rekel nedolžno, mimogrede, in si gladil gube na suknjiču.

Delala se je, da me ne sliši.

"Stanujem tule zraven," sem vztrajal. "Sto metrov."

Zazrla se je vame.

"Imaš avto tam?"

"Imam," sem rekel začuden.

"Me lahko zapelješ domov?"

Odkimal sem.

"Kadar pijem, žal ne vozim. Principi," sem razložil.

Strmela je vame:

"Hecaš se."

"Ne, res. Principi pač."

"Ni pravi trenutek za principe," je rekla hladno.

Videl sem, da postaja nevarno. Skušal sem umiriti igro.

"No, dobro. Te bom pa zapeljal domov. Samo hotel sem te še malo prepričevati, da bi prespala pri meni."

"Zakaj?" je vprašala.

Kar nisem mogel verjeti.

"Dolgčas mi je ponoči," sem rekel sramežljivo. "Podnevi štejem sosedove ovčke, ki skačejo čez plot, ponoči pa se slabo vidi ..."

"Kaj zdaj pleteš? Kakšne ovčke?" me je zaustavila.

Zavzdihnil sem. "Ah, pozabi. Greva do avta, če greš domov.

Spotoma mi pa povej kaj o sebi."

"Kaj?" je rekla vznemirjeno.

"No, recimo to, kaj delaš. Te šifre pa to."

"Ah, to."

Začel sem izgubljeni potrpljenje.

"To, ja. A je to kakšna skrivnost? Če je, ne skrbi, znam spoštovati skrivnosti, kar povej mi jo, varno bo spravljena."

"Moja zgodba je preprosta," je rekla.

Me veseli, sem pomislil. Začetek namreč zveni dokaj patetično.

Prišla sva do avtomobila. Odklenil sem vrata in se lotil ključavnice na drogu čez volan. Avto puščam zunaj, tako drobno okrasje bojda pride v takih primerih prav.

"Torej ..." je rekla in umolknila.

Malce sem počakal, nato sem se vzravnal in rekel:

"Izvoli, ne bom te prekinjal."

Gledela je mimo mene, in ko sem se ozrl, sem videl, kako se iz teme luščijo tri postave.

"Kva delaš tle, punči?" je rekel eden izmed njih, druga dva pa sta se zahajljala. "Prid rajš sm, se bomo mal pocrklat."

Ogledal sem si jih, kolikor se je v tej temi pač dalo. Nisem jih poznal, niso bili iz tega rajona, noben od tistih, ki sem jim dajal za pijačo, kadar so rekli. Temna oblačila, le na čevljih so se jim bliskale kovinske ploščice.

Ona je stopila korak nazaj.

"Bom kar tukaj ostala," je rekla.

"Ohoho! Tle mamó pa en problem za porihtat!" je zagodrnjal eden, druga dva pa sta se spet zasmejala. "No, ni problem, bomo porihtal."

Vsi trije so zakoračili proti njej. Jaz jih sploh nisem zanimal.

Zavedal sem se, da bi moral nekaj narediti, a v takih položajih nisem prav izkušen. No, vedel sem vsaj, kako to počno v filmih.

Prijel sem drog za zaklepanje volana in stopil naprej.

Kaj pa delam, jebenti? sem se zgrozil. A poti nazaj ni več bilo - so že vsi opazili, kaj počnem. Tudi ona.

"Kar mirno, fantje," sem rekel ne ravno prepričano. Drog v moji roki ni povzročal prav domačnega občutka.

Še obrnili se niso.

"Odjebi, bosanc," mi je vrgel čez ramo največji.

Zdaj mi je zavrelo. Ti boš men govoru bosanc? mi je zabrnelo v glavi.

"No, fantje," sem rekel. "Ne tako z mano. Ali pa jih boste fasali."

Požel sem iskren krohot.

Potežkal sem palico v roki in nekam presenečeno ugotovil, da mi postaja kar všeč.

"No, kdo bo prvi?" sem rekel. "Saj bomo šli tako, ne? En na enega?"

Ali morate biti vsi skupaj, da kaj zaležete?"

Največji je skočil korak naprej.

"A lohk jest? A lohk jest?" je neučakano rotil pajdaša in tadva sta čemerno pokimala.

"Nej ti bo," je eden zavistno zamrmral. Zavest, da v meni vidijo lahek plen, mi je dala strašno voljo, da bi ta drog res dvignil nad glavo in z njim zamahnil. Vendar sem čakal. Ne smeš napast, sem si rekel. Počak, počak, ko pride bliz, pa mahn.

Največji me je nasladno ogledoval.

"Pol češ dobit po pički, pravš?" je rekel in iztegnil roko. S prsti me je krenil po prsnem košu.

"Jug," sem zamrmral. "Jug." Spomnil sem se Borgesove zgodbe, v kateri se v bitko spusti nekdo, ki sploh ne zna držati noža, in to zato, ker hoče umreti dostojanstveno. Ha, lepa tolažba.

"Kva, bosanc, bi šu rd umret dam, a?" je rekel veliki. "Prepozn. Prepozn."

Zamahnil je. Skušal sem dvigniti drog, a nekako ni šlo. Nad mano je nemočno zaplesal, se zavrtel po zraku, in ko sem se dotaknil tal, sem se zavedel, da je moj perfektni udarec pač izgubil oporišče. Ko je veliki dvignil nogo, sem zagledal, kako moja spremljevalka zajema usta v dlani. Nato sem zamižal.

Brcu sem z rokami nekako na pol prestregel. Sploh ni bilo tako hudo, kot sem si predstavljal. Lahko sem prenesel. Tudi občutek ponižanja je bil čisto znosen. Take reči se ne morejo vselej goditi samo drugim.

Veliki je stopil korak stran in to sem razumel kot navodilo, naj vstanem. Obrisal sem si obraz in otipal nekaj vlažnega. Upal sem, da niso solze. Kri naredi na ženske boljši vtis, sem sarkastično premišljal.

"Kva, a sva že končala?" sem omalovažujoče rekel. Veliki me je zbegano pogledal. Nemara se ni prav velikokrat zgodilo, da bi kdo hotel še.

Zdaj nisem več mislil na ferplej. Mahn ga. Mahn. In zamahnil sem. Roka je po nerazložljivem naključju še držala drog za zaklepanje volana in tako se je velikemu zagozdil v mednožju. Začudeno sem gledal, kako se je to zgodilo, on pa je zatulil, da je kar bolelo.

Vedel sem, da sem zdaj na vrsti jaz in da je ne bom odnesel tako zlahka kot prvič. A bilo je vredno, sem si prigovarjal.

"Kva čakata, dejta ga zbit!" je zastokal veliki, še zmeraj čudno skrivenčen.

"Šefe, taplavi grejo," mu je kislo sporočil pajdaš. In res je, kot sva končno opazila tudi midva bojevnika, proti nam počasi polzel policijski avto in nas oblival z utripajočo modro svetlobo.

Šefe se je ozrl naokrog in ocenil položaj.

"Jebi ga," je presodil. "Zbrišemo, ne. Črta."

In že so se pognali v tek.

Avto je ustavil tik ob meni. Tipal sem si obraz, ona pa me je že brisala z nekakšnim čipkastim robčkom. Res, na njem sem v modrikasti svetlobi razpoznaval odtise krvi.

"Kaj je bilo tole?" se je pozanimal nekdo izza spuščene šipe.

"Napadli so ga," je hitela z odgovorom. "Najprej so hoteli mene, pa mi je pomagal in ..."

"... jih fasal," je končal policist. "Stara zgodba." Osvetlil mi je obraz z baterijo, da me je zaščemelo. "Površinske praske. Boste prijavili?"

"Koga naj prijavim?" sem vprašal. "Saj jih ne poznam."

Policist se je strokovnjaško zarežal.

"Džajjica. To so Džajjić in njegovi, saj jih poznamo. Stari znanci. Prijavite, če hočete. Ali pa ne. Vaša reč. Površinske praske."

Šipo je zavil nazaj gor in zapeljal naprej.

"No, ta je pa dobra!" se je razburjala. "Človeka bi lahko ubili, pa bi ti še kar spraševali, ali bo prijavil!"

"Še poceni sem jo odnesel," sem ugovarjal. "Navsezadnje sem se dejavno vključil v pretep. Lahko bi me zaprli."

Hvaležno me je pogledala in me potem zaskrbljeno vprašala: "Te boli?"

"Čisto malo," sem dramtiziral.

"Kje si doma?" je vprašala. "Moram ti umiti rano."

"Oh, blizu, za vogalom," sem zadovoljno poudaril. "Kar za mano."

Posumil sem, takoj ko sva odklenila vhodna vrata in je bila na stopnišču luč. Vendar nazaj ni bilo mogoče. In res, pred mojimi vrati je bila moja ženska, z oprtanim nahrbtnikom. Roko je držala v žepu, najbrž

je pravkar segla po ključe.

Moja spremljevalka je nekoliko popustila prijem, s katerim me je brez prave potrebe podpirala.

"Kje pa si doma?" me je čisto tiho vprašala. V tem nadstropju je bilo dvoje vrat, nekaj možnosti je še bilo, da gre vse gladko. Čeprav se ji je zdelo nemara malce čudno, da sosedi ne zaželim dober večer ali, bolje, dobro jutro!

"Excuse me, I've just arrived by train from Istanbul," je v grleni angleščini zagodla moja ženska in me ledeno gledala. "I am looking for a friend of mine, mister Križnar, but it seems I don't have the right address ..."

"But of course," sem zagrabil, "mister Križnar lives next door, you see. This is number seven and he is on the number nine, next door ..."

"Oh, thank you so much! I already thought I'll spend the night walking around!" je rekla in se zrinila mimo naju. "By the way, what happened to your face?"

"Just a brief quarrel," sem rekel. "Caused by jealousy. Jealousy is a terrible thing."

"Sorry to hear about that! Ain't that a shame! And we are supposed to be civilized beings, aren't we? Anyhow, have a pleasant night ... from now on." In je šla.

"Tukaj se pa ponoči sprehajajo čudne tičke," sem slišal, medtem ko sem ribaril po žepu za ključiči.

"Oh, to ni še nič," sem zamrmral in premišljal, kakšne kompenzacije vse bom zdaj dolgoval najdražji.

Vrata so se končno odprla in zrušil sem se noter. Ona pa me je resno pogledala in rekla:

"Veš, ne bom spala s tabo."

"Seveda ne, saj nisem mislil, da boš. Zakaj pa bi? Saj sva odrasla človeka. Daj, stopi že noter."

Malce se je še obotavljala, potem pa je le vstopila. Natočil sem ji pijačo in se zleknil v foteljo, čisto potihom sem vpregel Cowboy Junkies v zvočnike. Z vato, namočeno v nekakšne tinkture, mi je potem bezala v odrgnine in to mi je hodilo pošteno odveč, a nekako nisem imel prave moči, da bi se branil.

"Zdaj pa povej," sem rekel pozneje, ko so se ranice nemara že celile in ko je sprevidela, da res ne bova spala skupaj, tudi če si premisli, in se temu ustrezno pomirila, "s čim, s čim, zaboga, se ukvarjaš."

Zajela je sapo in rekla:

"Razočaran boš. Nič seksualnega."

"Hvala bogu. Prav prijetna sprememba bo, če počneš kaj banalnega, prodajaš posodo ali kaj takega. Na seksafonih delajo že tako vsi, kar jih poznam. Zadeva je očitno posel stoletja."

"Ja. In ker je taka ponudba, so ljudje začeli pogrešati nekaj drugega."

"Kaj? Pogovore o vsakdanjih rečeh? Sreči, nogometu, politiki, ceni solate?"

"Ne bodi ciničen. Tvojim praskam sicer pristaja, ampak ..."

Aha, sem si mislil. Zdaj ko se delam norca iz njenih cenjenih poslov, so to nenadoma praske. Nič več dramatične rane, žive priče mojih poškodb ob plemenitem varovanju njenega dostojanstva, temveč nekakšne nepomembne praske. No, prav. Pa naj bo tako.

"Torej le ne gre za tako zelo vsakdanje reči? Torej le kaj posebnega?"

Tehtala je in se končno odločila.

"Pravzaprav ne. Ljudje mi preprosto pripovedujejo zgodbe, ki jih hočejo povedati."

"Kakšne zgodbe?"

Mirno je rekla:

"Zgodbe svojega življenja."

Zastrmel sem se vanjo. Doslej se je ob takih pogledih zastrmela v neko zelo zanimivo neobstoječo točko, tokrat pa je le počasi prikimala.

"Vem, kaj misliš. Velike, patetične besede. Pripovedujejo, kar jim leži na duši. Česar ne morejo povedati nikomur drugemu."

"Kakšne zgodbe so to?"

"Najrazličnejše. Ene so kar malo banalne. Govorijo, kako so pred pol stoletja prevarali ženo. Ali moža. Kako so izdali kakega sodelavca, da je kaj naredil narobe. Ukradli kak majhen denar. Kaj podobno nepomembnega. Druge so takšne, da si želim, da jih nikoli ne bi slišala."

Razumel sem. Zgodbe, kakršno imam tudi jaz. In ki je nisem nikoli

povedal. Oziroma za katero si želim, da je ne bi nikoli povedal. Ker se moji ženski, ko sem ji jo povedal, ni zdela nič posebnega. Meni pa. Ker je bila pač moja. Ker se mi je zgodila.

Razumel sem, vendar ne vsega.

"Ampak zakaj pripovedujejo tebi? Zakaj ne kar kakšni telefonski tajnici? Ali še preprosteje: traku v kakem svojem kasetarju na mizi?"

"Ker bi bila potem zgodba enaka. Takšna, kot jo povejo. In takšna jim ni všeč. Takšna jih teži."

"Kaj pa če jo povedo tebi?"

"Potem jo zapišem po svoje. In ko jo preberejo, je to drugačna zgodba. Zgodba nekoga drugega. In potem lažje presodijo, ali jih je težila upravičeno. Ali pa jo je morda mogoče in pravzaprav celo najpametneje pozabiti."

Da, ta razlaga je imela svojo logiko. Malce bizarno, a vse bolj se mi zdi, da so pravzaprav vse take, le da sprva tega ne opaziš.

"Kako jo preberejo?"

"Napišem jo v nekakšni tretji osebi. Ničesar si ne izmišljujem, nič ne dodajam. Po slogu sem realista, celo hiperrealista. Vse njihove utemeljene ali pretirane samoobtožbe, vse ceneno samopomilovanje, vse obžalovanje – vse to odpade. Ostane samo zgodba, ki se je zgodila. Nič interpretacije. In ko presojajo takšno okostje, je sodba zlahka drugačna, kot so si jo izrekli dotlej."

"Ampak ... Šifre, nakazila vnaprej ... To mora biti strašno zapleteno. Saj imajo zdaj že tudi pri nas tiste številke, ki ti ob klicu zaračunajo več kot le ceno impulza."

"Že, ampak za take klice izstavi račun pošta. In če se kdo, recimo človek, s katerim živiš, pritoži, dobi izpisek, kam si klical. Zadeva se ne zdi preveč varna. Nakazilo je bolj brezimno. In vsota, ki jo nakažejo, je fiksna. Govorijo lahko, kolikor je pač potrebno, da pride zgodba iz njih. Tako je bolje. Nekateri pač radi povedo hitro, butnejo iz sebe, še preden bi se mogli premisliti. Drugi ..."

Umolknila je.

"Govorijo dolgo?"

Pogledala me je z utrujenimi, žalostnimi očmi.

"Dneve."

"In kaj počneš medtem ti?"

Bila je začudena, kar malce užaljena.

"Poslušam pač. Saj so plačali."

"Tudi če traja dneve?"

"To pač spada v poslovno tveganje."

Premišljal sem.

"Tako ostanejo tudi povsem anonimni. Ne vem, kdo je plačal. Zgodbe puščam na *Oglasniku*, označene s šifro, in tam jih dvignejo. Stanovanje velikokrat zamenjam, ker se hočejo nekateri potem dobiti z mano. Ampak jaz nočem. Nobenih težav. Še največji problem je, da moram včasih komu, ki izbere kako stereotipno šifro - 'Izpoved' ali kaj takega - dodeliti še dodatno, da ne bi prišlo do zmešnjave, in da mu ta ni všeč."

Pokimal sem:

"Lepo. Distancirano. Nikoli ne zveš, kdo je govoril. To najbrž stranke cenijo."

"Res. To tudi potrebujem. Če bi človeka poznala, kaj poznala, že če bi ga videla, njegove zgodbe ne bi mogla zapisati objektivno. Neprizadeto."

Premišljeval sem, ali bi ji razlagal znanstvene teorije, kako že meritev vpliva na merjeno, in jo spraševal, ali se ji ne zdi, da ljudje zgodbo za pripoved, pa čeprav za pripoved popolnemu neznanцу, tako pošteno prikrojijo, da je govorjenje o objektivnosti povsem odveč, vendar mi je tako premišljevanje prerezalo spoznanje, da če so stvari take, kot pripoveduje, res ne morem narediti tistega, o čemer sem premišljal zadnje minute: ne morem ji povedati svoje zgodbe. Tiste, ki me je težila.

In tako, sem pomislil, o čem potem lahko sploh govoriva? O vsem drugem, to že, vendar - ima to zdaj sploh smisel?

"Poslušaj," sem rekel, "Boš še kaj spila?"

Odkimala je.

"Bom kar šla. Zdaj avtobusi že vozijo. Ni me treba peljat."

Tako, sem si rekel. To je torej to.

Odklepal sem vrata, ona pa se je ozirala po prostoru, kakor da bi pravkar prišla.

"Ti ne živiš sam," je rekla. Bila je ugotovitev, ne vprašanje.

"Ne," sem rekel brez volje, da bi kaj razlagal, če bi spraševala. Če

jo bo zanimalo, kdo in kako, jo bom kar poslal h Križnarju na številko devet, naj ji tam razlagajo, sem sarkastično pomislil.

"Ji boš povedal?"

"Kaj?"

"No, kaj je bilo danes."

"Seveda," sem rekel. "Seveda ji bom povedal. Midva si vse poveva."

Kako dobro je zvenelo. Kar čudovito. Le da sem nekaj zamolčal. Le da nekako nisem omenil, da se nikoli nič ne sprašujeva. Zato bi bilo tudi zaman pojasnjevati, da sva s tisto, kateri se je bogve kam umaknila, samo govorila. Samo? No ja, ostanimo pri utečeni podobi sveta, že ta je dovolj zapletena, sem si prigovarjal.

Pokimala je.

"No, če ji boš povedal, boš bolj vedel, kaj je to bilo."

Gledal sem jo.

"Mislim to, nocoj," se je dopolnila.

"Vem, vem," sem rekel. "Nečesa drugega ne razumem. Zakaj si mi vse to nazadnje povedala? Kaj počneš in to."

Dotaknila se je moje roke.

"Saj veš, zakaj."

"Ne, ne vem."

"No, to je pač moja zgodba. Tista, ki bi jo morala videti objektivno. Neprizadeto. Zato."

"Ampak," sem rekel, "ampak ..."

Čakala je.

Ampak, sem hotel reči, midva se vendar nekoliko poznavava. Se ne poznavava? Saj si sama rekla, da potem zgodba ni prava, da ...

A zdaj sem že odpiral vežna vrata in skozi je preniknila dnevna svetloba. In na klopci nasproti je sedela moja ženska, naslonjena na nahrbtnik.

Tudi ona jo je opazila.

"How about your friend, mister Križnar?" jo je vprašala. "Didn't you find him?"

Moja ženska se je počasi dvignila, si optala nahrbtnik in stopila bliže.

"He's away," je rekla. "Went for a journey, I guess. There's someone

else in his apartment."

Ona je sočutno pokimala.

"Sorry to hear that," je rekla.

Nagnila se je k meni in me poljubila na lice.

"Grem," je rekla. "Povabi tole revico na kavo. Tu je prezebala celo noč. In sploh, če si že sam doma ..." Navihano se je zasmejala.

Pokimal sem.

"Would you like to join me for a cup of coffee?" sem rekel svoji ženski in se počutil kot popoln idiot.

"I'd love that," je odgovorila. "I am quite cold at the moment, you see." Nato se je obrnila k njej. "I'd like to see you again, but probably I won't. Have a good time!"

Ona je pokimala in počasi odšla.

"Naj ti povem," sem rekel svoji ženski. "Naj začnem pri tem, kako sem šel v Ameriški center ..."

Odkimala je.

"Nič ne govori. Me ne zanima. Kot tebe ne zanima, kako je bilo v hribih. Ampak kava, kava bi se mi pa strahovito prilegla."

In ko je v kotličku brbotala nesladkana voda in je moja ženska redoljubno prelagala svoje stvari iz nahrbtnika v omare in v koš za perilo ter ob tem zadovoljno popevala, sem ugotovil, da sem pozabil telefonsko številko. Niti ene številke v njej se nisem več spomnil. Le to sem vedel, da je preprosta, premočrtna, elegantna. Tako preprosta, premočrtna, elegantna, da si je nisem zapisal.

Kar predstavljal sem si, kako se vozim v tisto spalno naselje, kako tiščim na zvonec, pod katerim je zapisano spet povsem drugačno ime, kako kak brkat in trebušast sezonec v spodnji majici širi roke, ko ga sprašujem po prejšnji stanovalki (*pa čuj brajko, ja sam to preko rođaka ...*), kako posedam dolge ure v Ameriškem centru, kako verizim pijače po kavarnah, kako v upanju, da vedo pravi telefon, mrzlično sprašujem naključne znance za šanki, ali niso kdaj začutili želje, da bi povedali kaj, česar ne morejo nikomur, in prenašam njihove sumničave poglede, kako delam stvari, ki bi se jih potem sramoval in jih ne bi mogel povedati nikomur, nikomur razen ...

Nekdo se je dotaknil moje roke.

"Me veseli, da imaš lepe spomine," je rekla moja ženska, "a obljubil si mi kavo. Voda pa je, kar sam si oglej, že povrela. Ni druge, začeti bo treba znova."

Zastrmel sem se v razžarjeno dno kotlička in pokimal.